

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**ИЗВЕШТАЈ О ДИНАРИЗАЦИЈИ
ФИНАНСИЈСКОГ СИСТЕМА СРБИЈЕ**

Септембар 2015. године

Београд, децембар 2015. године

Уводна напомена

Већа употреба динара у финансијском систему Србије и боља усклађеност валутне структуре прихода и расхода небанкарског сектора побољшале би степен финансијске стабилности земље, умањиле ризик од промене девизног курса у најрањивијим секторима привреде и повећале ефикасност монетарне политике. Да би се процес динаризације подржао, Народна банка Србије и Влада Републике Србије потписале су априла 2012. године *Меморандум о стратегији динаризације финансијског система Србије*.

У складу с тим документом, Народна банка Србије и Влада Републике Србије обавезале су се да прате и анализирају кретање степена динаризације, као и да редовно извештавају јавност о употреби динара у домаћем финансијском систему. С тим циљем, Народна банка Србије тромесечно припрема и објављује *Извештај о динаризацији финансијског система Србије* као једно од помоћних средстава комуникације с јавношћу. Тим извештајем јавности се пружају на увид дешавања у сегменту динарског тржишта и указује на мере и активности које су тржишни учесници и регулаторни органи предузели, или ће предузети, ради подршке процесу динаризације. Приступ јавности тим информацијама омогућиће да се боље разуме неопходност заштите од ризика промене девизног курса, као и неопходност мера и активности које ће Народна банка Србије и Влада Републике Србије предузимати како би се процес динаризације финансијског система Србије подстакао.

Извештаји о динаризацији финансијског система Србије доступни су јавности на сајту Народне банке Србије (www.nbs.rs).

Стратегија динаризације

Стратегија динаризације у Републици Србији заснива се на активностима које се могу објединити у три међусобно повезана стуба.

Први стуб стратегије динаризације је најопштијег карактера, али је уједно и најважнији. Мере у оквиру овог стуба подразумевају активности усмерене ка успостављању макроекономског окружења које карактеришу ниска и стабилна инфлација, стабилан финансијски систем и одржив привредни раст.

Други стуб стратегије обухвата мере усмерене на активно промовисање динарских инструмената и тржишта, с посебним акцентом на развој тржишта динарских обвезница. Развој динарске криве приноса је важна окосница овог стуба.

Трећи стуб има за циљ унапређење заштите од постојећих девизних ризика у небанкарском сектору и дестимулисање даљег јачања тих ризика. Народна банка Србије ће предводити напоре у овој области, сарађујући с банкарским сектором на увођењу и развоју основних инструмената заштите од девизног ризика како на међубанкарском тржишту, тако и у пословању с клијентима.

СКРАЋЕНИЦЕ КОРИШЋЕНЕ У ОВОМ ИЗВЕШТАЈУ

млн – милион

млрд – милијарда

п.п. – процентни поен

Т – тромесечје

ХоВ – хартије од вредности

Не наводе се друге општепознате скраћенице.

Садржај

I.	Динаризація финансијског система Србије	1
1.	Пласмани привреди и становништву	1
2.	Новоодобрени кредити привреди и становништву	2
3.	Депозити привреде и становништва	3
4.	Динарска и девизна штедња	4
5.	Јавни дуг	5
II.	Инструменти заштите од девизног ризика	7
1.	Своп аукције девиза Народне банке Србије	7
2.	Коришћење инструмената заштите од девизног ризика	8
	<i>Осврт: Усклађеност с препорукама Европског одбора за системски ризик у вези кредитирања у</i> <i>страној валути</i>	9
	Методолошке напомене	10
	Списак графикана и табела	11

I. Динаризаација финансијског система Србије

Степен динаризаације финансијског система Србије је, према већини показатеља, повећан у Т3 2015. године. Једино је учешће динарских пласмана у укупним пласманима привреди и становништву забележило пад, што је првенствено последица чињенице да је део динарских субвенционисаних кредита који је одобрен прошле године доспео, а није рефинансиран новим динарским кредитима.

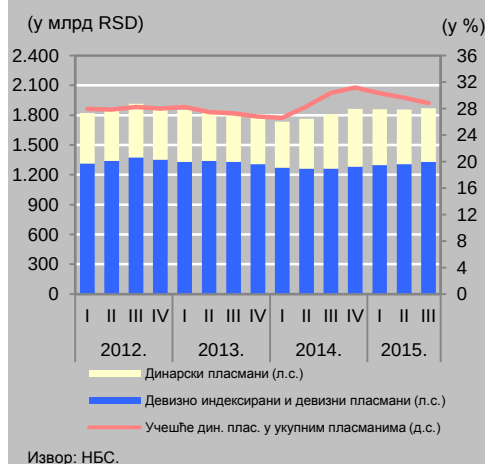
1. Пласмани привреди и становништву

Степен динаризаације финансијског система Србије, мерен учешћем динарских пласмана у укупним пласманима банака привреди и становништву, крајем Т3 2015. износио је 28,8%, што је за 0,8 п.п. мање у односу на претходно тромесечје. Ако се посматра по сталном курсу, степен динаризаације је смањен за 1,1 п.п., на 28,8%.¹

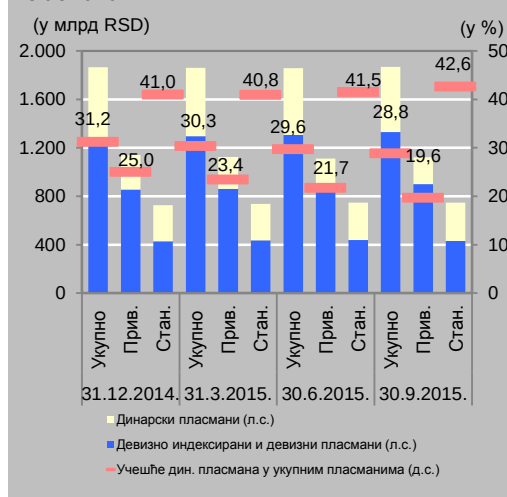
Кретања на тржишту кредита у Т3 обележила су повољнија кретања у односу на претходно тромесечје. Након два тромесечја пада, пласмани привреди и становништву су у Т3 повећани за 10,8 млрд динара, тако да је крајем септембра њихово стање износило 1.868,8 млрд динара. Највише су повећани пласмани привреди (за 10,5 млрд динара), у оквиру којих је посебно био изражен раст инвестиционих кредита – који се добрим делом одобравају у девизном знаку и имају дуже рокове доспећа. Пласмани привреди за финансирање обртних средстава забележили су релативно скромнији раст, јер су нови кредити за ту намену, који се углавном одобравају у девизном знаку, добрим делом неутралисани доспећем раније одобрених динарских кредита – пре свега кредита који су прошле године одобрени привреди у складу с Владиним програмом субвенционисаног кредитирања. Таква кретања условила су смањење учешћа динарских пласмана у укупним пласманима привреди у Т3 за 2,0 п.п., на 19,6%, колико је то учешће износило крајем септембра.

Пласмани становништву наставили су раст и у Т3, мада умеренијим темпом у односу на претходни период. Слично као и у претходном периоду, настављен је раст динарских пласмана (за 8,5 млрд динара), углавном због наставка тражње за готовинским кредитима. Тај раст је готово у потпуности неутралисан смањењем валутно индексираних пласмана становништву (за 8,2 млрд динара), који је добрим делом последица слабљења швајцарског франка у односу на евро. Као резултат наведених кретања, учешће динарских пласмана у укупним пласманима становништву је наставило да расте, тако да је крајем Т3 достигло 42,6%, што је за 1,1 п.п. више него на крају јуна. Посматрано по сталном курсу, то учешће је повећано за 0,6 п.п., на 42,9%.

Графикон I.1.1. Учешће динарских пласмана у укупним пласманима привреди и становништву

Графикон I.1.2. Секторска структура пласмана

¹ Обрачунато по курсу динара према еuru на дан 31. децембра 2014.

2. Новоодобрани кредити привреди и становништву

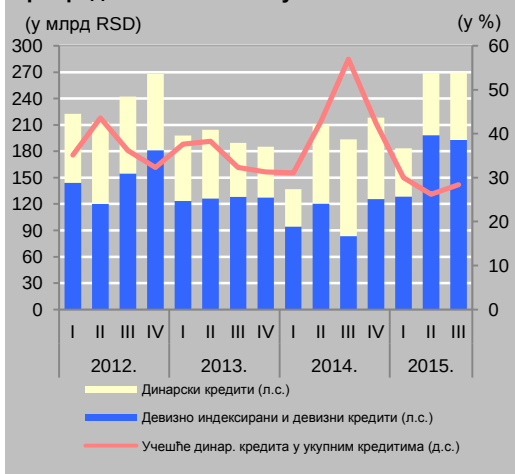
Банке су у Т3 одобриле више динарских, а мање девизних и валутно индексираних кредита у поређењу с претходним тромесечјем. Учешће динарских кредита у укупним новоодобраним кредитима привреди и становништву је због тога повећано за 2,2 п.п., на 28,4%.

Током Т3 банке су одобриле 269,5 млрд динара кредита привреди и становништву, што је, иако незнатно више него у претходном тромесечју, рекордно висок износ у протеклих пет година. Томе су делом допринели и досадашње ублажавање монетарне политике и последичан пад каматних стопа на кредите.

Од укупно одобреног износа, 76,6 млрд динара односи се на чисто динарске кредите, што је за 6,0 млрд више него у Т2. Повећање износа новоодобрених динарских кредита одраз је интензивирања динарског кредитирања привреде (за 6,2 млрд динара) за финансирање обртних средстава и инвестиција. Привреда се у Т3 у нешто мањој мери него у претходном тромесечју ослањала на валутно индексираних и девизне кредите (за 2,1 млрд динара). Због тога је у том периоду повећано учешће динарских кредита у новоодобраним кредитима привреди (за 2,8 п.п.), мада је оно и даље релативно ниско (15,1%).

За разлику од кредита привреди, износ новоодобрених кредита становништву у Т3 је смањен. Банке су грађанима одобриле 68,2 млрд динара, или за 3,4 млрд мање него у Т2. Томе је у највећој мери допринео мањи обим валутно индексираних кредита. Највише је смањен износ новоодобрених стамбених кредита, при чему треба имати у виду да се у Т2 део тих кредита односио на кредите индексираних у швајцарским францима, чији су услови отплате измењени у складу са Одлуком Народне банке Србије о мерама за очување стабилности финансијског система у вези с кредитима индексираним у иностраној валути. Слично као у претходном периоду, више од половине износа новоодобрених кредита одобрених у Т3 односило се на готовинске кредите. С обзиром на то да се ти кредити по правилу одобравају у динарима, више од две трећине (67,7%) новоодобрених кредита становништву односи се на кредите у динарском знаку.

Графикон 1.2.1. Учешће динарских кредита у новоодобраним кредитима привреди и становништву

3. Депозити привреде и становништва

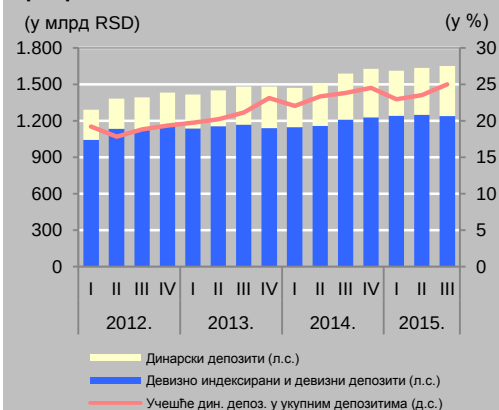
Степен динаризації, мерен учешћем динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва, на крају Т3 је износио 25,0%, што је за 1,5 п.п. више него на крају Т2. Посматрано по сталном курсу, степен динаризації такође је износио 25,0%, или за 1,3 п.п. више у односу на претходно тромесечје².

Депозити привреде и становништва су током Т3 повећани за 16,8 млрд динара и крајем септембра су износили 1.651,9 млрд динара. То је резултат раста динарских депозита (за 28,7 млрд динара), и то пре свега средстава на трансакционим рачунима предузећа у области енергетике, трговине и саобраћаја, као и средстава на текућим рачунима грађана. Депозити предузећа дужих рочности и динарска штедња грађана су такође повећани.

За разлику од динарских депозита, валутно индексирани и девизни депозити привреде и становништва су смањени (за 25,7 млн евра). То смањење је у целости последица пада девизних депозита грађана (за 63,4 млн евра), пре свега девизне штедње. За разлику од тих депозита, девизни депозити привреде су повећани (за 37,7 млн евра), што је наставак тренда који се бележи од почетка године.

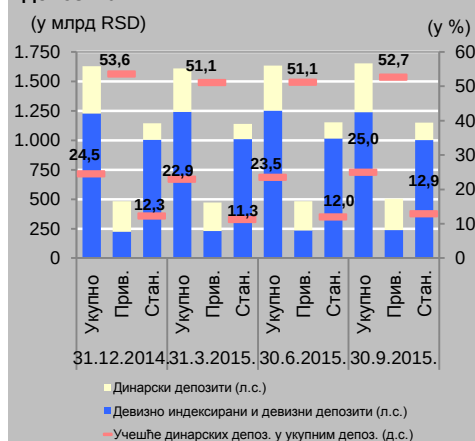
Посматрано по секторској структури, снажан раст динарских и пад девизних депозита становништва условио је раст учешћа динарске компоненте у укупним депозитима становништва. Тако је током Т3 то учешће повећано за 0,9 п.п., на 12,9%. Код привреде, тај показатељ је у истом периоду повећан за 1,5 п.п., на 52,7%.

Графикон I.3.1. Учешће динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва

Извор: НБС.

Графикон I.3.2. Секторска структура депозита

Извор: НБС.

² Обрачунато по курсу динара према еврау на дан 31. децембра 2014.

4. Динарска и девизна штедња

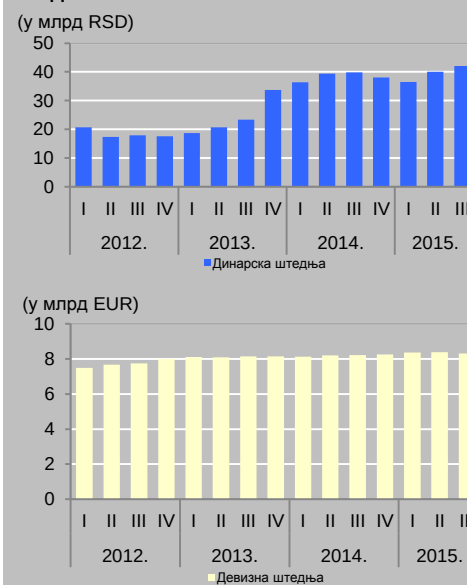
Динарска штедња је у ТЗ наставила да расте из месеца у месец, док је девизна штедња забележила супротна кретања. Учешће динарске штедње у укупној штедњи је услед тога повећано за 0,2 п.п., на 4,1%.

Дуг период ниске и стабилне инфлације, више каматне стопе и повољнији порески третман у односу на девизну штедњу допринели су да динарска штедња становништва у ТЗ настави да бележи континуиран раст и из месеца у месец премашује своје највише нивое. Крајем септембра динарска штедња је износила 42,0 млрд динара, што је за 2,0 млрд динара више него на крају јуна. Раст динарске штедње посебно је значајан код штедње на рокове доспећа преко једне године (1,3 млрд динара). Динарска штедња положена на рокове краће од годину дана повећана је у мањој мери (за 0,7 млрд динара), при чему се највећи део тог раста односи на штедњу по виђењу.

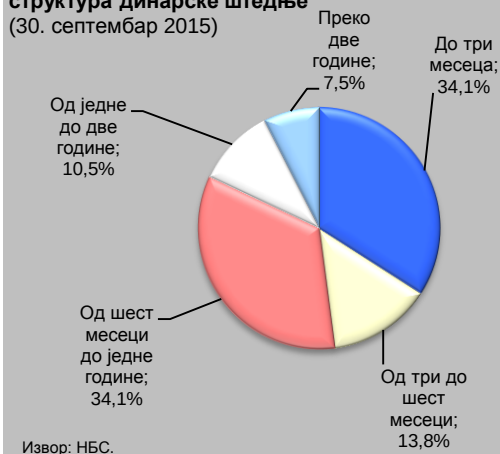
У рочној структури динарске штедње и даље преовлађује штедња на рокове краће од годину дана (82,0%), од чега се највећи део односи на штедњу орочену на период од шест месеци до годину дана (41,5%) и депозите по виђењу (25,6%). Међутим, у последње две године приметно је постепено повећање учешћа динарске штедње дужих рочности. Крајем ТЗ то учешће је износило 18,0%, или за 2,4 п.п. више него крајем претходног тромесечја.

За разлику од динарске штедње, девизна штедња је у ТЗ смањена (за 65,9 млн евра), тако да је крајем септембра износила 8.310,1 млн евра. Готово три четвртине укупне девизне штедње односи се на депозите с роком доспећа до годину дана, мада су забележени помаци у погледу повећања рочности штедних улога дужих рочности. Грађани су у ТЗ смањили износе штедње положене на рокове до годину дана (за 182,0 млн евра), при чему је смањен износ штедних улога положених на рокове од шест до дванаест месеци (за 261,8 млн евра), а повећан износ девизне штедње по виђењу (106,9 млн евра). Штедња на рокове дуже од годину дана је повећана (за 116,1 млн евра), што се готово у целости односи на раст штедње положене на рок од једне до две године (109,7 млн евра).

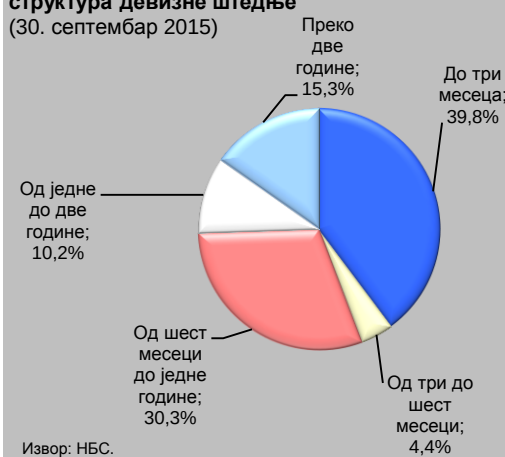
Графикон I.4.1. Динарска и девизна штедња

Графикон I.4.2. Рочна структура динарске штедње (30. септембар 2015)

Графикон I.4.3. Рочна структура девизне штедње (30. септембар 2015)

5. Јавни дуг

Држава је током ТЗ повећала износ задужења у динарима и у страниј валути. Међутим, у условима међувалутних промена девизни део јавног дуга је, исказано у динарима, забележио смањење. Учешће динарског дуга у укупном јавном дугу је због тога повећано у односу на Т2 и износи 22,0%.

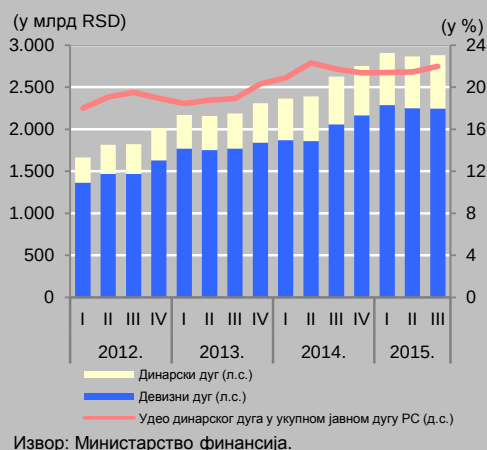
Јавни дуг је крајем ТЗ износио 2.881,6 млрд динара, што је за 14,1 млрд динара више него крајем претходног тромесечја. Пораст јавног дуга је резултат раста динарског дела јавног дуга (за 18,4 млрд динара), и то првенствено по основу задужења продајом динарских државних ХоВ (19,5 млрд динара).

Девизни део јавног дуга је у ТЗ такође повећан. Највише је повећан део јавног дуга у еврима (за 163,4 млн евра), од чега се знатан део односи на повећање дуга по основу ХоВ емитованих у еврима на домаћем тржишту (за 134,9 млн евра). Повећано је и задужење код међународних кредитора у еврима, пре свега по основу кредита код међународних финансијских организација попут Међународне банке за обнову и развој – за развој и реструктурирање предузећа, као и код Европске инвестиционе банке – за финансирање путне инфраструктуре. Раст дуга у еврима донекле је ублажен отплатом дуга по основу старе девизне штедње грађана (у износу 50,9 млн евра).

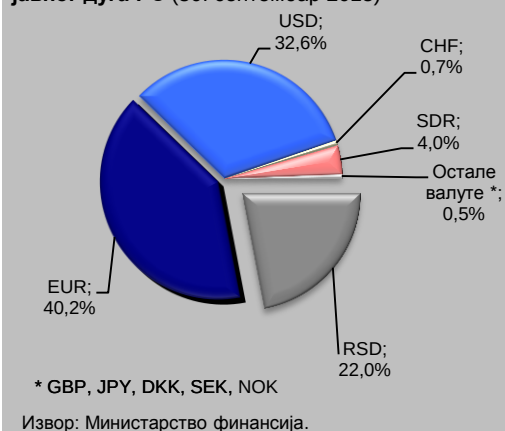
Јавни дуг у доларима је такође повећан (18,9 млн долара), али је и поред тога, у условима међувалутних промена (јачања евра у односу на долар), смањен износ доларског дуга исказаног у динарској противвредности. Као последица наведених кретања, у структури укупног јавног дуга смањено је учешће доларског дела јавног дуга (за 0,5 п.п., на 32,6%), док је повећано учешће дуга у динарима (за 0,5 п.п., на 22,0%) и еврима (за 0,2 п.п., на 40,2%).

По основу ХоВ емитованих на домаћем тржишту, јавни дуг је крајем ТЗ достигао износ од 907,0 млрд динара, што је за 33,7 млрд више у односу на крај претходног тромесечја. Држава се приликом задуживања на том тржишту у највећој мери ослањала на емитовање динарских ХоВ, тако да је износ јавног дуга по том основу повећан за 19,5 млрд динара. Од тог износа већи део се односи на повећање дуга по основу ХоВ иницијалних рочности дужих од годину дана (17,4 млрд динара), и то највише по основу ХоВ рочности три године (11,1 млрд динара). Учешће дугорочних ХоВ у портфељу динарских државних ХоВ емитованих на домаћем тржишту је услед тога и даље доминантно (98,2%), мада је нешто мање него у Т2 (за 0,3 п.п.).

Графикон I.5.1. Учешће динарског дуга у укупном јавном дугу

Графикон I.5.2. Валутна структура јавног дуга РС (30. септембар 2015)

Графикон I.5.3. Рочна структура државних ХоВ емитованих на домаћем финансијском тржишту (стања на крају тромесечја) (у млрд RSD)

По основу девизних државних ХоВ емитованих на домаћем тржишту, јавни дуг је повећан за 134,9 млн евра и на крају Т3 је износио 2.362,7 млн евра. Више од половине тог прираста односи се на ХоВ рока доспећа од десет година (76,8 млн евра). И поред тога, највећи део портфолија тих ХоВ и даље чине ХоВ двогодишње рочности (36,2%) и трогодишње рочности (21,4%).

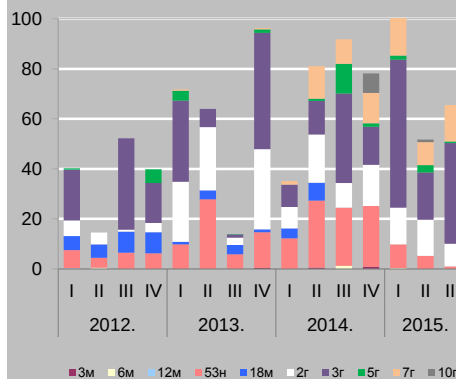
На секундарном тржишту динарских државних ХоВ промет је у Т3 износио 65,5 млрд динара и био за 13,8 млрд већи у поређењу с Т2. То је првенствено резултат већег трговања обвезницама иницијалне рочности три године (за 21,2 млрд динара).

У структури секундарног трговања трговало се искључиво државним ХоВ иницијалне рочности дуже од годину дана. Највећи део трговања односио се на ХоВ рочности три године (61,3%), док је значајно и учешће трговања ХоВ рочности седам година и две године (22,3% и 13,9%, респективно).

Што се тиче промета динарских ХоВ на секундарном тржишту непосредно након салдирања примарног трговања, трговано је једино након аукције трогодишњих динарских ХоВ одржане 10. септембра (реотварање емисије од 23. априла), у износу од 22 млрд динара. То је делом последица малог броја аукција и скромног обима емисија динарских дугорочних државних ХоВ у Т3, којима се обично тргује непосредно након салдирања примарног трговања.

Графикон I.5.4. Секундарни промет динарских државних ХоВ

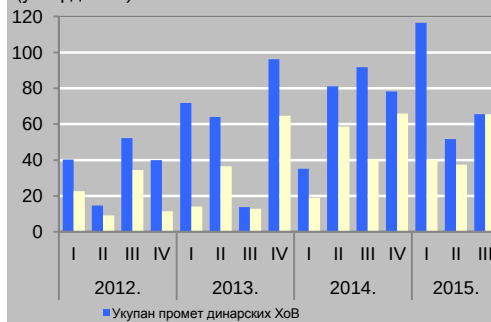
(у млрд RSD)

Извор: Министарство финансија и ЦРХоВ.

Графикон I.5.5. Секундарни промет динарских државних ХоВ по искључењу трговања до два радна дана од дана салдирања примарне продаје

(у млрд RSD)

Извор: Министарство финансија и ЦРХоВ.

II. Инструменти заштите од девизног ризика

1. Свop аукције девиза Народне банке Србије

Народна банка Србије је у току ТЗ наставила да организује редовне тромесечне и двонедељне свop аукције девиза.

У току ТЗ је организовано 26 редовних тромесечних свop аукција девиза, на којима је Народна банка Србије свop продала и свop купила по 20,0 млн евра.

Народна банка Србије је организовала и 26 редовних двонедељних свop аукција девиза, на којима је свop продала и свop купила по 161,0 млн евра, што је за 122,0 млн више него у претходном тромесечју (39,0 млн евра). Највећи обим реализације забележен је у августу, када је Народна банка Србије свop продала и свop купила по 60,0 млн евра.

Поред тога, Народна банка Србије је у јулу организовала једну аукцију свop продаје и једну аукцију свop куповине девиза рочности 28 дана, на којима је свop продато и свop купљено по 38 млн евра.

На свим аукцијама које је организовала Народна банка Србије је свop продавала и свop куповала исти износ девиза, и то с позитивном разликом у свop поенима, што потврђује да постоји интерес за развој међубанкарске свop трговине, односно међубанкарског свop тржишта у земљи.

Ради управљања својом ликвидношћу, банке су у току ТЗ закључиле 74 међубанкарске свop трансакције купопродаје девиза за динаре, чија је укупна вредност 131,3 млн евра. Просечна пондерисана рочност тих трансакција је четири дана.

Табела II.1.1. Свop трансакције Народне банке Србије, тромесечни подаци
(у млн EUR)

Тромесечје	Свop продаја девиза	Свop куповина девиза
2014.		
T1	18,0	18,0
T2	31,0	31,0
T3	65,0	65,0
T4	66,0	66,0
Укупно 2014.	180,0	180,0
2015.		
T1	146,5	146,5
T2	53,0	53,0
T3	181,0	181,0
Укупно 2015.	380,5	380,5

Извор: НБС.

Табела II.1.2. Свop трансакције Народне банке Србије у 2015. години, месечни подаци
(у млн EUR)

Месец	Свop продаја девиза		Свop куповина девиза	
	3М	2Н	3М	2Н
Јануар	3,0	53,0	3,0	53,0
Фебруар	0,0	39,5	0,0	39,5
Март	12,0	39,0	12,0	39,0
Укупно Т1	15,0	131,5	15,0	131,5
Април	0,0	22,0	0,0	22,0
Мај	0,0	11,0	0,0	11,0
Јун	14,0	6,0	14,0	6,0
Укупно Т2	14,0	39,0	14,0	39,0
Јул	8,0	55,0	8,0	55,0
Август	2,0	60,0	2,0	60,0
Септембар	10,0	46,0	10,0	46,0
Укупно Т3	20,0	161,0	20,0	161,0
Укупно 2015.	49,0	331,5	49,0	331,5

Извор: НБС.

2. Коришћење инструмената заштите од девизног ризика

Током Т3 резиденти су с банкама углавном закључивали трансакције терминске куповине девиза за динаре (укупно 135,6 млн евра, што је за 31,3 млн евра више него у Т2), док је у јулу забележена само једна девизна своп трансакција закључена између банке и резидента.

Учешће терминске куповине у укупној куповини девиза резидената од банака у Т3 је износило 4,9% (3,8% у претходном тромесечју) и било је највише у августу – 5,4%. Укупно 16 домаћих предузећа је у Т3 користило могућност заштите од девизног ризика путем закључивања ове врсте трансакција с банкама. Просечна пондерисана рочност терминске куповине девиза износила је 18 дана, при чему је најдужа просечна пондерисана рочност забележена у септембру – 57 дана. Просечна вредност уговора о терминској куповини девиза резидената износила је 0,7 млн евра.

У погледу валутне структуре терминске куповине девиза, доминантно је било учешће америчког долара – 95,8%. Учешће евра је износило 4,2%.

У Т3 је забележена само једна девизна своп трансакција закључена између резидента и домаће банке, рочности 31 дан и укупне вредности 0,4 млн евра.

Табела II.2.1. Девизне терминске трансакције резидената с банкама, тромесечни подаци

Тромесечје	Терминска куповина резидената			Терминска продаја резидената		
	Износ у млн EUR	Просечна пондерисана рочност у данима	Учешће у укупној куповини у %	Износ у млн EUR	Просечна пондерисана рочност у данима	Учешће у укупној продаји у %
2014.						
T1	134,6	15	5,6	-	-	-
T2	122,7	13	4,6	0,3	11	0,0
T3	89,7	17	3,5	-	-	-
T4	83,0	19	2,7	0,5	49	0,0
Укупно 2014.	430,0	24	5,0	0,8	39	0,0
2015.						
T1	102,0	13	4,1	0,4	54	0,0
T2	104,3	19	3,8	0,7	104	0,0
T3	135,6	18	4,9	0,2	84	0,0
Укупно 2015.	341,9	17	4,3	1,3	83	0,0

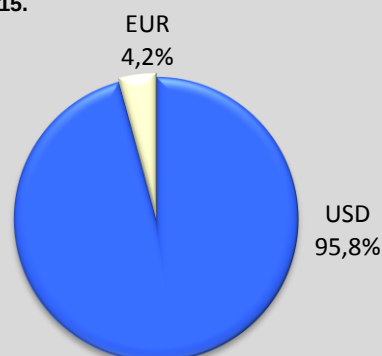
Извор: НБС.

Табела II.2.2. Девизне терминске трансакције резидената с банкама у 2015. години, месечни подаци

Месец	Терминска куповина резидената			Терминска продаја резидената		
	Износ у млн EUR	Просечна пондерисана рочност у данима	Учешће у укупној куповини у %	Износ у млн EUR	Просечна пондерисана рочност у данима	Учешће у укупној продаји у %
Јануар	30,0	11	3,7	0,0	-	-
Фебруар	42,5	13	5,6	0,2	50	0,0
Март	29,5	15	3,2	0,2	62	0,0
Укупно Т1	102,0	13	4,1	0,4	54	0,0
Април	34,2	19	3,8	0,3	98	0,0
Мај	19,7	15	2,5	0,2	112	0,0
Јун	50,3	19	4,7	0,1	106	0,0
Укупно Т2	104,3	19	3,8	0,7	104	0,0
Јул	47,7	17	4,8	0,0	-	-
Август	45,5	21	5,4	0,2	84	0,0
Септембар	42,4	57	4,6	0,0	-	-
Укупно Т3	135,6	18	4,9	0,2	84	0,0
Укупно 2015.	341,9	17	4,3	1,3	83	0,0

Извор: НБС.

Графикон II.2.1. Валутна структура девизних форвард трансакција резидената с банкама у Т3 2015.

Извор: НБС.

Осврт: Усклађеност с препорукама Европског одбора за системски ризик у вези кредитирања у иностраној валути

Коришћење стране валуте сматра се озбиљним и системским проблемом, који је препознат и на нивоу Европске уније. У прилог томе говори и чињеница да је Европски одбор за системски ризик¹ (у даљем тексту: ЕОСР), који је део Европског система финансијских супервизора², између осталог донео листу препорука ради смањења системског ризика који произлази из кредитирања у иностраној валути. Европска комисија је то тело основала крајем 2010. године као одговор на светску финансијску кризу, са задатком да разматра унапређење супервизије ради боље заштите грађана и враћања поверења у финансијски систем, односно ради обезбеђења стабилности финансијског система.

С обзиром на процес евроинтеграција, Србија ове препоруке активно прати и настоји да их примени у мери колико је то могуће и оптимално имајући у виду своје специфичности, при чему се оцењује да већ у овом тренутку постоји висок степен усклађености наших прописа и активности са основним препорукама ЕОСР које се односе на кредитирање у иностраној валути (Табела О.1).

Табела О.1. Садржај препорука ЕОСР у вези кредитирања у иностраној валути од 21. септембра 2011. године и степен усклађености домаћих прописа

Назив препоруке ЕОСР	Садржај препоруке	Степен усклађености домаће регулативе са препоруком	Релевантна домаћа регулатива	Оцена усклађености
А. Свест дужника о ризику	Финансијске институције треба да пруже дужницима адекватне информације о ризицима девизног кредитирања, висини отплате кредита у условима оскне депресијације домаће валуте и расту иностраних каматних стопа, као и да кориснику понуде кредит у домаћој валути за исту намену као и у девизама.	Банка и давалац лизинга дужни су да кориснику укажу на ризике које преузима када се услуга пружа у динарској противвредности стране валуте, односно у иностраној валути, при чему понуда за закључење уговора садржи: (1) валуту у којој се уговара депозит/кредит/лизинг и (2) висину и променљивост номиналне каматне стопе. Такође, они су дужни да кориснику понуде услугу у динарима, осим ако корисник не захтева да му се услуга понуди у динарској противвредности стране валуте.	Закон о заштити корисника финансијских услуга	Делимично усклађено. Регулисано и у потпуности усклађено у односу на кориснике кредита – физичка лица. Потребно је проширити примену и на правна лица.
Б. Кредитна способност дужника	Кредити у иностраној валути могу бити одобрени само дужницима који су у стању да издрже негативне шокове девизног курса и каматне стопе у периоду отплате кредита. Осим тога, треба поставити оштрије стандарде заштите од ризика (рацио покривености дуга укупним расположивим приходима - DTI, рационалности кредита вредношћу имовине која служи за обезбеђење тог кредита - LTV).	Банке треба да обезбеде детаљну анализу, не само кредитне способности дужника, него и способности да се издрже негативна кретања девизног курса. LTV limit од 80% је прописан само за девизне хипотекарне кредите које узимају појединци.	Одлука о извештавању банака, Одлука о адекватности капитала, Одлука о управљању ризицима банке, Закон о заштити корисника финансијских услуга, Одлука о мерама за очување и јачање стабилности финансијског система, Одлука о мерама за очување стабилности финансијског система у вези с кредитима индексираним у иностраној валути.	Усклађено
Ц. Кредитни раст подстакнут кредитирањем у иностраној валути	Супервизија треба да прати да ли кредитирање у иностраној валути подстиче прекомеран раст кредита у целини, у ком случају треба да усвоји нова оштрија правила.	У банкарском сектору Србије се примењују стриктнији услови за кредитирање физичких лица у иностраној валути, а при утврђивању кредитне способности дужника приликом одобравања кредита и током његове отплате, банке су дужне да узму у обзир валутну структуру прихода и обавеза дужника и његову изложеност кредитно-девизном ризику.	Одлука о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке, Одлука о мерама за очување и јачање стабилности финансијског система, Одлука о извештавању и Закон о Народној банци Србије.	Усклађено
Д. Управљање интерним ризиком	Финансијске институције треба да боље укључе ризик девизног кредитирања у своје системе интерног управљања ризиком, посебно у вези са вредновањем интерног ризика и интерном апокацијом капитала.	У Србији су банке дужне да за кредите закључене у иностраној валути или у домаћој валути са валутном индексацијом оцене девизни ризик односно ефекат промене девизног курса домаће валуте на финансијску позицију и кредитну способност дужника и, посебно, да анализирају адекватност токова новца дужника у односу на промену нивоа кредитних обавеза, под претпоставком одређених промена у девизном курсу домаће валуте на годишњем нивоу.	Регулисано Законом о банкама и Одлуком о управљању ризицима банке.	Делимично усклађено. Могућа унапређења у смислу смерница за инкорпорисање валутног ризика у интерне моделе управљања ризиком.
Е. Захтеви за капиталом	Супервизија треба да захтева од институција да држе адекватан капитал како би покриле ризике повезане са кредитирањем у иностраној валути предвиђајући мере у оквиру Стуба II ревидираног оквира Базела II.	Држање адекватног капитала ради покривања ризика који произилази из кредитирања у иностраној валути укључено је у регулативу Републике Србије кроз процес интерне процене адекватности капитала (ICAAP), који као један од ризика за који је потребно рачунати интерни капитални захтев препознаје кредитно-девизни ризик.	Одлука о управљању ризицима банке	Усклађено
Ф. Ликвидност и финансирање	Супервизији је препоручено да прати ризике финансирања и ликвидности који су повезани са кредитирањем у иностраној валути, посебно (1) рочну и валутну неусклађеност између активе и пасиве, (2) ослањање на девизно свој тржиште и (3) концентрацију извора финансирања. Она треба да ограничи изложеност ризику, избегавајући неправилан развој текуће структуре финансирања. Мере о кредитирању у иностраној валути у матичној економији треба да буду строге најмање као мере економије домаћина. Штавише, да би се побољшала сарадња, о свим постојећим и новим мерама које се односе на кредитирање у иностраној валути треба обавештавати релевантну супервизију матичне економије, Европско тело за банкарство и Европску банку за обнову и развој, и објављивати их на вебсајту матичне економије.	Банке су дужне да обезбеде управљање ризиком ликвидности збирно по свим валутама и појединачно по значајним валутама, као и да обезбеде стабилност и диверсификацију извора финансирања.	Одлука о управљању ризицима банке	Усклађено
Г. Реципроцитет		Обавеза увођења реципроцитета односи се на државе чланице ЕУ, као и обавеза обавештавања домаћег супервизора. Европски систем финансијских супервизора и Европско тело за банкарство.		Препорука није примењива на Србију до уласка у ЕУ

¹ European Systemic Risk Board – ESRB.

² European System of Financial Supervision – ESFS.

Методолошке напомене

1. Под пласманима се подразумевају динарски и девизни (у које су укључени и валутно индексирани) кредити, дати депозити, ХоВ, акције предузећа и потраживања по каматама и накнадама. Динарски пласмани су пласмани одобрени у динарима без девизне клаузуле. Под девизном клаузулом се подразумева валутна клаузула у смислу закона којим се уређује девизно пословање, као и свака друга клаузула којом се утврђује заштита од ризика промене курса динара.
2. Пласмани су исказани по бруто принципу, што значи да нису умањени за исправке вредности. При искључивању ефеката курса узет је у обзир курс динара према евр, швајцарском франку и америчком долару.
3. Према методологији Европске централне банке, у категорију новоодобрених кредита укључују се и репрограмирани кредити.
4. У складу с методологијом Европске централне банке, у сектор становништва укључене су непрофитне институције које пружају услуге становништву и предузетници.
5. Депозити обухватају динарске и девизне (у које су укључени и валутно индексирани) депозите.

Списак графикана и табела

Графикони

I.1.1.	Учешће динарских пласмана у укупним пласманима привреди и становништву	1
I.1.2.	Секторска структура пласмана	1
I.2.1.	Учешће динарских кредита у укупним новоодобраним кредитима привреди и становништву	2
I.3.1.	Учешће динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва	3
I.3.2.	Секторска структура депозита	3
I.4.1.	Динарска и девизна штедња	4
I.4.2.	Рочна структура динарске штедње (30. септембар 2015)	4
I.4.3.	Рочна структура девизне штедње (30. септембар 2015)	4
I.5.1.	Учешће динарског дуга у укупном јавном дугу	5
I.5.2.	Валутна структура јавног дуга РС (30. септембар 2015)	5
I.5.3.	Рочна структура државних ХоВ (стања на крају тромесечја)	5
I.5.4.	Секундарни промет динарских државних ХоВ	6
I.5.5.	Секундарни промет по искључењу трговања до два радна дана од дана салдирања ХоВ	6
II.2.1.	Валутна структура девизних форвард трансакција резидената с банкама у Т3 2015.	8

Табеле

II.1.1.	Своп трансакције Народне банке Србије, тромесечни подаци	7
II.1.2.	Своп трансакције Народне банке Србије у 2015. години, месечни подаци	7
II.2.1.	Девизне терминске трансакције резидената с банкама, тромесечни подаци	8
II.2.2.	Девизне терминске трансакције резидената с банкама у 2015. години, месечни подаци	8
О.1.	Садржај препорука ЕОСР у вези кредитирања у инострану валуту од 21. септембра 2011. године и степен усклађености домаћих прописа	9